

Slægten Steenstrup iThy

Af H. JUUL SØRENSEN.

FLERE DANSKE SLÆGTER bærer Stednavnet Steenstrup. Her skal fortælles lidt om Slægten *Vogelius Steenstrup*, som har nær Tilknytning til Thy og har betydet meget i denne Landsdel. Mange aandskriftige Mænd har Slægten fostret; dens største Navn, Japetus Steenstrup, blev kendt over det ganske Europa.

Slægtens ældste Historie.

Slægten kan ledes tilbage til *Mikkel Sørensen Riber*, der var Borgmester i Sæby 1570. Det ligger nær at antage, at han er udgaet fra en af Ribes driftige Handelsslægter, der paa hin Tid spredtes til mange af vore Byer, bl.a. Aalborg. Han døde 1587 og er tillige med sin Hustru, Elle Madsdatter, der døde 1598, begravet i Sæby Kirke, hvor der tidligere har været Epitafium med deres Billeder¹).

Deres Søn, *Christen Mikkelsen Riber*, var Raadmand i Sæby o. 1610 og levede endnu 1642, da han fik Bevilling til at sælge Øl og Brændevin. Han var gift med Dorte Johannesdatter Borchhorsk²).

Den næste i Slægten, *Christen Ribers Søn Mikkel Christensen* (f. o. 1610, d. 1662), blev Sognepræst i Ugilt samt Provst for Vennebjerg Herreds Provsti. Han var gift med Kirsten Frantsdatter, en Datter af den tidligere Sognepræst i Ugilt Frants Christophersen, der var født i Thy.

Med næste Led i Kæden kommer Navnet *Vogelius* ind som Slægtsnavn, idet *Mikkel Christensens Søn Frants Mikkelsen Vogelius* antog Navnet *Vogelius* som en Latinisering af Ugilt, hvor han var født. Han var gift med en Præstedatter Kirsten Madsdatter fra Tversted. - Frants *Vogelius*, der døde 1702 som Sognepræst for Aasted og Skærum samt Provst for Horns Herred, var en lærd Gransker og meget flittig Skribent; men paa Grund af Tidernes Ugunst fik han ikke udgivet noget af sine mange Skrifter. Han havde et værdifuldt Bibliotek og nød megen Anseelse. Saaledes satte Biskop Bircherod ham højt³). En Datter var forlovet med Christopher Mumme, den senere Aalborg-Biskop; men hende gik det ikke saa godt. Hun slog Forlovelsen i Stykker og bragte Skandale over Familien, idet hun gik hen og fik et Barn med en anden⁴). Derimod gjorde Sønnen Michael sit fædrene Hjem Ære.

Michael Vogelius (f. 1671, d. 1731), der blev Sognepræst for Øsløs, Vesløs og Arup Menigheder og Provst for Vester Han Herred, rostes af Biskop Mumme som en af Stiftets dueligste og lærdeste Præster og som en ypperlig Kateket. Han var gift med Magdalene Steenstrup, en Datter af Formanden i

Embedet Niels Sørensen Steenstrup. Niels Steenstrup havde taget Navn efter sin Fødeby, og dette Navn føres nu videre i *Vogelius-Slægten* derved, at et Par af Michael *Vogelius'* Sønner antog Navnet efter Moderen, nemlig Sognepræst i Hara ldsted Søren Steenstrup og Sognepræst i Sjørring og Thorsted Provst Johannes *Vogelius Steenstrup*. Om denne sidste skal der her fortælles lidt nærmere.

Provst Johannes Vogelius Steenstrup i Sjørring.

Johannes Vogelius Steenstrup blev født 1706 i Øsløs. Efter teologisk Embedseksamen 1728 (laud.) blev han samme Aar Rektor ved Nykøbing Mors Latinskole. Paa hans Initiativ blev det faldefærdige Skolehus ved Bidrag fra hele Stiftets Gejstlighed og Nykøbings Bys Borgere 1732 sat i god Stand. Selv levede han i Armod som de fleste af sine Forgængere i Embedet. I en Ansøgning fra 1735 kunde han oplyse, at med Fradrag af Ildebrand og Konsumption blev der af hans Indkomst kun 50 Rdlr. tilbage til Føde og Klæder for otte daglige Personer i hans Familie. Samme Ansøgning var forsynet med meget gunstige anbefalinger fra Biskoppen i Aalborg og Sognepræsten i Nykøbing, og den skaffede ham da ogsaa det, han søgte om, nemlig Sognepræsteembedet for Sjørring og Torsted⁵). Inden sin Udnævnelse til Sjørring var han forøvrigt for sin Sundheds Skyld i København, hvor han fik Lejlighed til at prædike for Kong Christian VI i Frederiksborg Slotskirke. Prædikenen har nok behaget den pietistiske Konge, for Udnævnelsen faldt kort efter⁶).

Steenstrup var nu Sognepræst i Sjørring og Torsted fra 1735 til sin Død 1774, og han var en dygtig og nidkær Præst. - Straks efter sin Ankomst til Sjørring oprettede han en Protokol over Fattigvæsenet og fik foretaget nøjagtig Ligning efter Hartkorn over, hvor meget hver enkelt skulde yde af Mel og Malt og Gryn og Penge til Sognets Fattigkasse. Og Arbejdet med Fattigkassen blev ført igennem med samme Omhu i hele Steenstrups Embedstid og fortsat af Sønnen. Steenstrup havde da ogsaa den Glæde, at Biskop Broder Brorson paa Visitats udtalte sin særdeles Fornøjelse over den Skik, han havde faaet paa Fattigvæsenet⁷). I det hele taget satte Biskoppen, der var moderat Pietist, overordentlig Pris paa Steenstrup. Hans Visitatsoptegnelser⁸) fra Sjørring og Thorsted er tydelige Vidnesbyrd herom. Om Steenstrup hedder det, at han prædiker "med stor Flid og gode Gaver, grundigt, opbyggeligt og med stor Nidkærhed", ligesom han i sit Embede var eksemplarisk. Ungdommen roses fra først til sidst. Dette tjener jo først og fremmest Sogdenes udmærkede Lærerkæfter til Ære; men Steenstrup, den tidligere Rektor, var levende optaget af Skolens Ve og Vel og har tydeligt nok sin Andel i, at Ungdommen var "vel grundet og færdig til at svare til alle Ting" (1743), fremfor andre Steder "dejligt

¹ Klitgaard i "Festskrift tilegnet C. Klitgaard", S. 4.

² Anf. Skr., S. 32.

³ Sødborg i "Historisk Aarb. for Thisted Amt" 1915, S. 25.

⁴ Bircherods Dagbog v. Molbech, S. 410.

⁵ C. V. Christensen: "Nykøbing paa Mors", S. 285.

⁶ Hundrup: "Lærerstanden ved de nedlagte Latinskoler i Hjørring, Nykøbing paa Mors, Skagen, Sæby og Thisted", S. 22.

⁷ Fattigprotokollen for Sjørring og Thorsted.

⁸ Petresch Christensen i "Hist. Aarb. f. Thisted Amt", 1921, S. 213 ff.

undervist" (1747), og "som den plejer fortræffelig" (1759). 1743 gav Præst og Menighed gensidig hinanden godt Vidnesbyrd, og Menigheden gav heller ikke senere Anledning til Klage, og dens Medlemmer rettede sig efter Præstens Formaninger og "elskede Guds Ord og Guds Bord" (1763).

Steenstrups Bibliotek⁹) bestod af ca. 250 Bøger, mest af ældre Præg (vel Arv fra Fædrenehjemmet), men ogsaa enkelte pietistiske Skrifter var han Ejer af.

1765 blev han udnævnt til Provst for Hundborg-Hillerslev Herreders Provsti. - 1767 blev han Consistorialraad.

To Gange var Steenstrup gift. Første Gang (Nykøbing M. 1731) med Anna Marie Larsdatter Guldager, som havde været gift to Gange tidligere, nemlig med Sognepræst i Sejerslev Laurits Als (d. 1721) og Sognepræst i Alsted Jacob Erslev (d. 1730). Anna Marie Guldager døde 1739 og blev begravet i Sjørring Kirkes Sakristi. Fra dette Ægteskab kendes ingen Børn.

Anden Gang blev han gift (1740) med Helene Cathrine Søltoft, født 1716, Datter af Sognepræst i Nørre Snede Christen Knudsen Søltoft og Hustru Dorothea Kirstine Pedersdatter Bang. Helene Søltoft døde 1800. I dette Ægteskab fødtes syv Børn, tre Piger, som alle døde ganske smaa, og fire Sønner: Michael (f. 1743), Christian (f. 1745), Frants (f. 1746) og Jens Kraft (f. 1748).

Fra 1770 var Michael Kapellan for sin Fader og gled ind som dennes Efterfølger i Embedet, da den 68-aarige Provst døde 5. April 1774.

Provst Johannes Steenstrups Sønner.

Om *Michael Vogelius Steenstrup*, der de følgende 35 Aar til sin Død 1809 var Sognepræst i Sjørring og Torsted, vides kun lidt. Maaske kan hans lave Karakter til Embedseksamen (non) være et Udtryk for, at han ikke har ejet sin betydelige Faders Aandskraft. Han var gift med Johanne Bach (f. 1751), Datter af Degn i Vester Vandet Søren Pedersen Bach og Hustru Anna Christensdatter Lodberg. Johanne Bach døde i Sjørring et halvt Aar efter sin Mand 1809. I Ægteskabet siges at have været to Sønner. Kirkebogen ved imidlertid kun at fortælle om een: Johannes (f. 1777). Om ham skal senere udførligt berettes.

Provst Steenstrups anden Søn *Christian Vogelius Steenstrup* valgte Juraen. Han døde som Professor juris ved Sorø Akademi 1801, var Forfatter af flere juridiske og andre Skrifter. - Han var gift med den smukke Bolette Cathrine Dinesen (f. 1772, d. 1847)¹⁰), Datter af Kancelliassessor Anders Dinesen til Trudsholm og Gyldenholm. En Søn *Johannes Christian Vogelius Steenstrup* (f. 1795, d. 1870) blev Generalmajor.

Provst Steenstrups tredje Søn *Frants Vogelius Steenstrup* blev Landmand og døde som Proprietær til Nandrup, Flade Sogn, Mors, 1810. Han var en overordentlig faamælt Mand. Han var meget velstaaende, ejede saaledes af Fæstegods 31 Gaarde, 15

Huse med Jord, 8 jordløse Huse, tilsammen 192 Tdr. Hartkorn. Naar det fortælles, at han efterlod sig en Tønde Guld, er det selvfølgelig overdrevet; men efter hans Død fandt man en stor Mængde Pengesedler liggende skjult rundt mellem Bladene i hans Bøger. Imidlertid formørkedes efterhaanden hans Sind; han græmmede sig over indbildte økonomiske Vanskeligheder, og en Dag i 1810, da Gaardens Folk var til Marked, hængte han sig i sit Nødtørftshus¹¹).

Han var gift med Kirstine Marie Nielsdatter Balleby og havde fire Sønner og to Døtre. En Søn døde som lille, to blev i hvert Fald Studenter, den fjerde, Jens Kraft, fik Nandrup efter Faderen, men døde ret ung, hvorefter Gaarden gik ud af Slægtens Eje. Datteren Mette Marie blev gift med Apoteker Jens Jacobsen, Nykøbing Mors, senere Nibe. Jens Jacobsen var første Indehaver af det i 1804 oprettede Svane-Apotek i Nykøbing. I sin Ansøgning om at maatte oprette Apotek hævder han, at et saadant er meget nødvendigt "paa Grund af den lange og besværlige Vej til nærmeste Apotek i Thisted, hvortil Overfarten om Vinteren ofte var aldeles umulig, hvoraf fulgte, at Landets Indvaanere ofte maatte undvære de nødvendige Medikamenter"¹²). Foruden Apotek drev Jacobsen forøvrigt ogsaa Købmandshandel. Mette Marie og Jens Jacobsen havde en Søn Frantz Vogelius Steenstrup Jacobsen, der blev en bekendt Entomolog og døde som Præst paa Samsø. Fra sin tidlige Ungdom var han stærkt naturhistorisk interesseret og arbejdede sammen med Japetus Steenstrup.

Frants V. Steenstrups anden Datter Helene Cathrine blev gift med Købmand Lars Hilmann Holst i Thisted. Tre Døtre af dette Ægteskab blev gift med henholdsvis Brygger Jacob Christian Jacobsen, Carlsberg-Bryggeriernes Grundlægger, Agrarhistorikeren, Provst Chr. Djørup, Klim, og Overkrigskommisær, Vejinspektør, By- og Herredsskriver i Thisted Andreas Emil Stockfleth Faye, en Søn af Amtmand Gerh. Faye.

Den fjerde af Provst Johannes Steenstrups Sønner *Jens Kraft Steenstrup* drog til Norge, hvor han døde.

Pastor Johannes Vogelius Steenstrup.

Ovenfor er nævnt Pastor Michael Steenstrups Søn Johannes Vogelius Steenstrup. Han vandt sig et kendt Navn i Thy og fortjener nærmere Omtale¹³). - 1800 tog han teologisk Embedseksamen (haud); 1807 blev han Sognepræst i Vang, hvor han virkede til 1818, da han forflyttedes til Hillerslev-Kaastrup. 1835 flyttede han fra Thy, udnævnt til Sognepræst for Skelund-Visborg, i hvilket Embede han døde 1840.

Pastor Johs. Steenstrup var en sjældent dygtig Mand. I sit Hjem var han en alvorlig og streng Familiefader, i sine Menigheder en myndig og samvittighedsfuld Sognepræst. I kristelig Henseende har han nok været præget af Tidens rationaliserende Aand. At han i hvert Fald ikke har været

¹¹ Chr. Søndergaard: "Flade Sogns Historie", S. 26.

¹² Dam: "De danske Apotekers Historie", II, S. 494.

¹³ Mange Enkeltheder i den følgende Skildring af Johs. Steenstrup skyldes Gaardejer Anders Overgaard, Hillerslev. Af Overgaards Kilder kan nævnes Gaardejer Lars Chr. Sunesen, hvis Onkel Gaardejer Lars Chr. Pedersen som Dreng havde tjent hos Pastor Steenstrup. Jeg bringer herved Gaardejer Overgaard min hjerteligste Tak for de indsamlede Oplysninger. - Endvidere er benyttet "Festskrift i Anledning af Hundredaaret for Japetus Steenstrups Fødsel", S. 3-18 (v. Prof. Jo hs. Steenstrup) og "Et Liv i Oplysningens Tjeneste", S. 5-9 (v. Prytz).

⁹ F. Elle Jensen: "Pietismen i Jylland", S. 128.

¹⁰ Memoirer og Breve VI, S. 182.

pietistisk indstillet som sikkert Farfaderen i Sjørring, kan man roligt slutte, naar man hører, at han var en lidenskabelig L'hombrespiller. Men efter Tidens Forhold var han en alvorlig og nidkær Præst, der ikke alene med Kraft styrede Sognets aandelige Sager, men ogsaa, som Skik var, udøvede Styrelsen af det lille Samfunds timelige Anliggender. Hertil kom, at Steenstrup var anset som en af Thys dygtigste Landmænd. Da han blev Præst i Hillerslev, købte han en hel Del Jord, som han lagde til Præstegaarden, der i Forvejen var den største Gaard i Sognet¹⁴). Efter datidens Forhold havde han en stor Kreaturbesætning, nemlig 12 Køer, 1 Tyr og Kalve, og desuden fedede han hvert Aar 32 Stude. Om Vinteren fik disse bl.a. et Gulv utærsket Byg; dette skulde gøre dem saa glatte og pæne¹⁵). Hans Stude regnedes da ogsaa for de bedste i vid Omkreds og gik altid for højeste Pris. Studene blev hvert Aar solgt til Proprietær Poul Tøfting til Tandrup (Bedsted Sogn), d. v. s. han købte kun de 30; 2 skulde være "Skodstude", idet Tøfting forbeholdt sig Ret til at kassere de to ringeste, naar han paa sin aarlige Tur til Hillerslev saa paa Stude. De 30 Stude blev saa drevet til Thyholm af Præstens Karle og Dreng. Et Aar traf det sig, at de havde faaet en af de to frasorterede med, men Tøfting opdagede straks Fejltagelsen, og til Drivernes Ærgrelse maatte de have Studen med tilbage. Det er fortalt om Pastor Steenstrup, at han, naar han om Søndagen gik over i Kirken, saa altid lagde Vejen igennem Stalden, der laa lige op ad Kirkegaarden, og efter Gudstjenesten talte han Landbrug med Bønderne og handlede med dem om deres Stude¹⁶). Sagnet fortæller, at det var Pastor Steenstrup, der genindfødte Dyrkning af Rug i Thy, efter at denne Dyrkning havde været opgivet gennem flere Menneskealder paa Grund af Fejlslag, som man mente skyldtes det barske Vejrlig. Der var ingen der paa Egnen, der avlede saa godt som Præsten. - Ogsaa Havebrug havde hans Interesse.

Foregangsmand som han var, stod han i stadig Forbindelse med det kongelige Landhusholdningsselskab, gennem hvilket han fik alle Slags Maskiner og Frøsorter og desuden Tyende. Han var saaledes en af de første, der havde en Svingplov. Engvanding var han ogsaa stærkt interesseret i. 1835 flyttede han, som ovenfor nævnt, fra Hillerslev; det er blevet sagt, at det skulde være af Ærgrelse over, at der var noget Tiende, han ikke kunde faa ind fra Kaastrup¹⁷). 6. September holdt han Afskedsprædiken under stor Tilstrømning fra Egnen. - Samme Aar udnævntes han uden Ansøgning til korresponderende Medlem af Landhusholdningsselskabet. Han paatog sig ogsaa at affatte en Beskrivelse af Thy til Selskabets Skriftrække om de danske Amters økonomiske Tilstand. Da han døde 1840, blev Opgaven og det af ham indsamlede Materiale overdraget til Provst Chr. Djørup i Klim. - Et Vidnesbyrd om, hvor kendt en

Mand Pastor Steenstrup var, er, at der ligefrem gik Sagn om ham i Folkemunde. Man fortalte saaledes, at han tydeligt kunde se Varsler og den Slags Ting. En Kendsgerning er det da ogsaa, at han havde en tydelig Forudfølelse af sin Død og talte med flere af sine Paarørende herom. Man sagde, at han skulde have hørt sig selv gaa omkring i Stuerne med Tøfler paa. Det skulde være et Varsel om Døden. En Dag blev han saa pludselig lam i den ene Side og mistede Mælet, og efter faa Dages Sygdom døde han 23. Jan. 1840. Fire Sønner førte hans Lig til Slægtens Gravsted paa Sjørring Kirkegaard, hvor han stedtes til Hvile ved Siden af Faderen og Farfaderen.

Johannes Steenstrup var gift med Anne Cathrine Carstensen (f. 1784, d. 1868), en Datter af den betydelige Amtsprovst i Thisted Christian Ehrenfried Carstensen og Hustru Anne Marie Schytte. Hans Hustru var en finttænkende, kærlig og harmonisk Kvinde og en dygtig Husmoder, som forstod at faa Embedets mindre gode Indtægter til at slaa til for den store Familie. Efter et af Børnenes (Japetus') Fødsel var hun angrebet af Barselpeber i den Skikkelse, som medførte Sindsforvirring, og stor var Frygten for, at hun ikke kunde komme sig. Pastor Steenstrup søgte Raad mange Steder for hende. En "klog Mand" raadede ham til at lade hende gøre, hvad hun vilde og ikke sige hende imod. En Dag gik hun hen og slog alle Vinduer ind et Sted i Byen; men hun kom sig ikke. Hendes Familie sørgede naturligvis meget. Men en Dag, da Amtsprovsten kom ud af sit Værelse og paa Gangen traf en betroet Tjenestepige (nemlig Kristen Kolds Moder), kunde han sige til hende: "Nu ved jeg, at min Datter kommer sig. Gud har paa min Bøn givet mig Svaret i mit Hjerte!" Man fortæller ogsaa, at Pastor Steenstrup tog til København til en Professor, der gav ham noget Medicin, der kostede fire Skilling, og som Patienten skulde tage paa een Gang. Hjalp det ikke, var der ingen Ting at gøre. Men Fru Steenstrup kom sig¹⁸).

I Hjemmet var der en stor Børneflokk. En første Søn døde som spæd; men otte Dreng og to Piger voksede op og fik, især for Drengenes Vedkommende, en overordentlig god Uddannelse. Drengene blev i de yngre Aar, før de kunde komme paa Kathedralskole i Aalborg, sendt til en Forberedelsesskole i Thisted, som holdtes af den residerende Kapellan Peter Nielsen Brandt, en godmodig, lidt djærv Mand, men flink Lærer¹⁹). Det var nu ogsaa Drengene, det var værd at ofre en Uddannelse paa. Med en enkelt Undtagelse fik de deres Virke udenfor Thy; men de er dog udgaaet fra denne Landsdel, saa det vil være naturligt at nævne dem her. Fra Japetus Steenstrups Ungdomstid skal fremdrages lidt mere udførligt, hvad særlig maatte have Interesse for Thyboer.

Pastor Johs. Steenstrups Sønner og Døtre.

Michael Vogelius Steenstrup (f. Vang 1809, d. Frederikshavn 1855) blev Byfoged, senere Borgmester i Frederikshavn og Herredsfoged for Horns Herred, Overauditør, Ridder af Dbg. I 1852 blev han kaaret til Folketingsmand for Hjørring Amt. I Kreds²⁰). Ved hans Død skrev Frederikshavns Avis: "Ved den Nidkærlighed og levende Retsfølelse, den Forekommenhed og Humanitet, der

¹⁴ Bl.a. købte han Østermark i Hillerslev, Matr. Nr. 11 b, og et Engskifte i Skovsted af Anders Oddershede, som han saa ved sin Bortrejse solgte til Jens Jensby i Hillerslev tillige med en Lade, der stod paa Toften Øst for Præstegaarden. Han købte ogsaa en Ejendom Vest for Mejeriet. (A. Overgaard).

¹⁵ A. Overgaard.

¹⁶ A. Overgaard.

¹⁷ A. Overgaard.

¹⁸ A. Overgaard.

¹⁹ Jfr. H. Juul Sørensen i "Hist. Aarboeg f. Thisted Amt" 1944, S. 83.

²⁰ Thomas Larsen: "En Gennembrudstid", II, S. 88.

stedse betegnede hans Virksomhed i det ham betroede besværlige Kald, havde han i en sjælden Grad vundet denne Bys og Egns Beboeres Agtelse, og den dybe Sorg, der ved hans Død har grebet hans Nærmeste, hvis kærlige og trofaste Slægtning og Ven han var, vil derfor finde almindelig Genklang blandt de mange, med hvem han under sin Embedsvirksomhed er kommet i Berøring²¹).

Christian Ehrenfried Steenstrup (f. Vang 1811, d. Gerding 1865) blev Sognepræst for Gerding og Blendstrup Menigheder i Østhimmerland. Han fik et godt Eftermæle, og den Dag i Dag værner Beboerne om hans Grav. Han skal have været en fin, stilfærdig Mand af gammel Kultur. Men han holdt sig foment tilbage fra Indre Mission, som paa hans Tid brød frem i Himmerland²²).

Johannes Japetus Steenstrup (f. Vang 1813, d. København 1897), som blev Slægtens største Navn, vandt sig europæisk Ry ved sine Studier over Generationsveksel hos lavere Dyreformer, senere især ved sine Studier over uddøde Dyreformer, udgranskede sammen med Worsaae Køkkenmøddingernes Ejendommeligheder, sammenstillede paa frugtbringende Maade Naturforskning og Oldgranskning og læste i de danske Tørvemoser den danske Plantevæksts Udviklingshistorie. Blev Professor i Zoologi, Etatsraad, Dr. med. & phil., Storkors af Dbg. p. p.²³). Japetus Smith Steenstrup var opkaldt efter den berømte Optiker, Professor Jeppe Smith fra Skjoldborg, som havde vist Faderen Velvilje i dennes Studietid. - Allerede som Dreng var det Japetus' største Lyst at strejfe om i Kær og Tørvemoser. Pastor Steenstrup sagde en Gang til Folkene paa Kortegaard, om de vilde se efter "den taabelige", saa han ikke blev væk derude i Kærene²⁴). Men forøvrigt forstod Faderen udmærket sin begavede Søns Interesser og ventede sig meget af ham. Efter Studentereksamen bestemte Japetus sig for at studere Medicin; men allerede efter et Aars Ophold ved Universitetet maatte han midlertidigt vende hjem til Hillerslev Præstegaard, dels af økonomiske, dels af helbredsmæssige Grunde. Hans Ophold i Hjemmet, der kom til at strække sig over 1½ Aar, blev ogsaa en vigtig Uddannelsestid for ham, en Tid, hvor han ret indøvede sig i at studere paa egen Haand i Naturen og ved daglig Iagttagelse at drage saa megen videnskabelig Nytte og Lære som muligt ud af de ensformige Omgivelser. Ikke mindst studerede han Trækfugle i det Kær, der strakte sig fra Sandklitterne ved Vesterhavet næsten lige til Præstegaarden og var 1½ Mil langt. Forøvrigt havde han allerede tidligere, specielt paa Botanikkens Vegne, gennemstrejfet den største Del af Thy. Under sine Ekskursioner havde han ofte Følgeskab af Morbroderen, Sognepræst Chr. Brandt Carstensen fra Vandet (sen. Boddum), der ogsaa var meget naturhistorisk interesseret. Da Japetus blev Student, tog Pastor Carstensen det Løfte af ham, at

de et Par Gange om Aaret skulde skrive til hinanden om Planter og Insekter. Pastor Carstensens Herbarium gik efter hans Død (1852) i Arv til Japetus Steenstrup, efter hans Død igen til Botanisk Have.

De mere specielt lægevidenskabelige Fag - det var jo, som ovenfor nævnt, Jap. S.s oprindelige Hensigt at blive Læge - var det jo ikke saa let at studere i Præstegaarden, og den kliniske Vejledning, han modtog, var i hvert Fald af en ejendommelig Art. En Vogn, der kørte store Sten bort fra Marken, var væltet over en Karl, som fik Laaret brækket; men som sædvanlig i saadanne Tilfælde søgte han til Niels Kusk, Egnens ansete Saarlæge, og Japetus Steenstrup blev ansat som dennes Ammanuensis, især da der kort efter kom andre skadelidte til. Karlen vaandede sig under den Salve, der blev smurt paa Benet; den jog kun Varmen til det brudte Sted. Distriktskirurgen Dr. Wittendorf raadede under Haanden Steenstrup til i Skjul at kaste Salven ud ad Vinduet og lægge Vandomslag i Stedet, hvad han ogsaa gjorde; men naar hver femte Dag Niels Kusk ventedes, smurtes atter Salven paa. Niels tillagde Salven en umaadelig lægende Virkning og føjede advarende til: "Jeg siger ham, Steenstrup, at den kan knække æ bijen, om den smøres udenfor!" Alligevel var Niels Kusk ypperlig som Kirurg; ingen kunde lægge en Bandage som han, saa fast og sluttende, saa at Benet hverken blev for langt eller for kort. Men naar han beskrev Skaderne, lød det forfærdeligt: "Ja, - nu ligger det dernede i een Smadder" eller "Ja, der er nu fem Ribben knust, een er stivnet, og to har faaet et bitte Puf". Da han i Bøger hos Steenstrup saa en anatomisk Tegning, hvor der afbildedes to Ben i Underarmen, dadlede han det som en Fejl. Hans betydelige Kunst var arvet. Det er en ejendommelig Tanke, at den senere højtberømte Videnskabsmand har været Hjælper for Niels Kusk.

Det vil være naturligt her ogsaa at nævne Jap. Steenstrups Søn *Johannes Christoffer Hagemann Reinhardt Steenstrup* (f. 1844, d. 1935), der gennem 35 Aar var Professor i Nordens Historie. Paafaldende var dennes Lighed i Ydre som i Indre med Oldefaderen, den karakterfulde og myndige Amtsprovst Carstensen²⁵).

Johan Peter Steenstrup (f. Vang 1814, d. Mellemmølle ved Thisted 1849) var Ejer af Mellemmølle ved Thisted, men døde ung. Hans Søn *Knud Johannes Vogelius Steenstrup* (f. 1842, d. 1913) blev en fremragende Geolog, en stor Autoritet i alle Spørgsmaal vedrørende Grønland.

Johanne Petrine, f. Steenstrup (f. Vang 1816, d. Holstebro 1888) blev gift med Postmester Chr. Ehrenfried Carstensen, Holstebro.

Ane Marie Schytte, f. Steenstrup (f. Vang 1818, d. Thisted 1886), blev gift med Købmand Nicolaj Berck, Thisted. En Datter af dette Ægteskab Ellen Marie Elisabeth Cathrine (f. Thisted 1855, d. Thisted 1933) blev gift med Henrik Christian Winde, cand. theol., Lærer ved Thisted Realskole, R. af Dbg. (d. Thisted 1902).

Poul Tøfting Steenstrup (f. Hillerslev 1820, d. Stagaard 1884) blev Ejer af Stagaard i Hassing Sogn i Vendsyssel. Navneopkaldelsen efter Proprietær Poul Tøfting til Tandrup er et Vidnesbyrd om det nære Forhold mellem denne og Pastor Johs. Steenstrup.

Mathias Georg Gotthilf Steenstrup (f. Hillerslev 1822, d. København 1904), Dr. phil., Redaktør, Forfatter, Stifter af "Foreningen til Folkeoplysningens Fremme". Blev

²¹ "Frederikshavns Avis" for 13. Juni 1855.

²² Meddelt af Sognepræst Paul Nedergaard, København, hvis Fader har været Sognepræst i Gerding.

²³ R. Spärck og Therkel Mathiasen i "Dansk biografisk Leksikon".

²⁴ A. Overgaard.

²⁵ Ellen Jørgensen i "Dansk biografisk Leksikon".

Tilsynsførende med de danske Folkehøjskoler. Til Forskel fra en granvoksen husmand, der arbejdede i Hillerslev Præstegaard og ogsaa hed Mathias, blev han som Dreng kaldt "bette This" i Modstætning til "store This", og han betegnedes af gamle Folk paa Egnen med dette Navn længe efter, at han var blevet velmeriteret Doktor i Filosofien²⁶).

Ole Theodor Steenstrup (f. Hillerslev 1824, d. Aalborg 1903) blev Ejer af Aastrup i Aaby Sogn i Vendsyssel.

Birger Nicolai Eg Steenstrup (f. Hillerslev 1826, d. Ærøskøbing 1909), opkaldt efter Sognepræst Birger Nicolaj Eg i Vandet. Han blev Overretssagfører og Gaardejer paa Ærø. Var ivrig Venstrepolitiker og

mangeaarig Folketingsmand for Ærø, var ogsaa i mange Aar Formand for "Ærø Landboforening".

Som Afslutning skal anføres de Ord, hvormed Mathias Steenstrups Svigersøn, Oberst E. Prytz, karakteriserer den Steenstrup'ske Slægt²⁷)

"Familietræk, der i høj Grad prægede den Steenstrup'ske Slægt, var en stærk Retfærdighedsfølelse, stor Sandhedskærlighed og Virkelighedssans parret med muntert Lune. Der fandtes ogsaa hos Flertallet af Slægtens mandlige Medlemmer en ikke ringe Stridbarhed og en stor Evne og Lyst til at forfægte sine Anskuelsers Rigtighed og ved Siden heraf en med stor Godmodighed iblandet Tilbøjelighed til at drive Skæmt med og drille hverandre".

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1945, side 202-218)

²⁶ Prytz: "Dr. Math. Steenstrup. Et Liv i Oplysningens Tjeneste", S. 8.

²⁷ Prytz: "Dr. Math. Steenstrup. Et Liv i Oplysningens Tjeneste", S. 7.